

FNV-demonstratie 8 oktober 1988 Amsterdam -
foto Anne Vaillant

Het stormde op het Museumplein

Het vervolg op 8 oktober

De massale deelname aan de FNV-demonstratie/manifestatie van 8 oktober was voor vriend en vijand onverwacht. Wat er ook aan te merken valt op het eisenpakket van de FNV, er is een initiatief tot verzet genomen en minstens 150.000 mensen hebben laten zien dat ze genoeg hebben van de crisis- en bezuinigingspolitiek van Lubbers I en II. Ze hebben een streep getrokken en de van alle kanten gepredikte matheid en moedeloosheid gelogenstraft. En toen?

De eerste barrière werd gevormd door de Algemene Beschouwingen in de Tweede Kamer. De banenplannen voor langdurige werklozen rolden over elkaar. Alle bevatten een tegemoetkoming in de kosten van de ondernemers. Lubbers, gesteund door het VNO, drong voor de zoveelste keer aan op verlaging van het wettelijk minimumloon. Dat was slim, want daarmee worden gelijk de andere lonen omlaag getrokken. Dat was ook slim, omdat hij zo de vakbeweging een 'overwinning' bood door tijdens het Najaarsoverleg (21 oktober) van die verlaging af te zien. Een overwinning, waarbij niets gewonnen werd. Dat Najaarsoverleg, gericht op een centraal akkoord over lonen, uitkeringen en werk, stond onder zware druk. Johan Stekelenburg zei ongetwijfeld namens velen: "Komt er geen centraal akkoord, dan moeten ze erop rekenen dat er arbeidsconflicten uitbreken." De kranten waarschuwden voor een loongolf en Trouw preekte in een redactioneel commentaar: "De bonden spelen met vuur."

Vijftig tot zestig gulden

Er komt geen akkoord en De Koning is er als de kippen bij om te zeggen: "maar ook geen breuk." Voor de verbetering van de uitkeringen stelt Ruding met een breed gebaar 200 miljoen gulden beschikbaar. Uitgesmeerd over alle uitkeringsgerechtigden is dat vijftig tot zestig gulden. Goed voor een paar derdehands laarzen. Bekeken zal worden of per 1 januari 1990 de 'bevrozing' van de uitkeringen en de

minimumlonen opgeheven kan worden en de koppeling aan de lonen hersteld. Verder zal in het Centraal Bestuur voor de Arbeidsvoorzieningen (CBA) een nadere uitwerking gemaakt worden van de plannen voor bestrijding van de langdurig werkloosheid. Commentaren. De Koning: "nuttige afspraken". Meneer Van Lede: "Langdurig werklozen echte winnaars". Johan Stekelenburg: "Door druk van de vakbeweging komt er na acht jaar een eind aan de bevrozing. Dat is een stap voorwaarts. Dit is voor ons een akkoord waarmee te leven valt."

De federatieraad van de FNV lijkt minder enthousiast. De 200 miljoen zijn "volstrekt onvoldoende", "een schijntje". De eventuele loonmatiging wordt afhankelijk gemaakt van daadwerkelijke afspraken over extra banen voor langdurig werklozen. De Koning reageert als een gebeten hond: "Als de bonden onmatige looneisen stellen, gaat die 200 miljoen niet door." Meneer Van Lede licht deze chantage toe. Volgens hem is de loonmatiging nodig om de kosten te compenseren voor het in dienst nemen van de langdurig werklozen. Maar Lubbers heeft voor elke arbeidsplaats 15.000 gulden in het vooruitzicht gesteld, voor maximaal 20.000 banen. Dat is welgeteld een aardigheidje van 300 miljoen. Meneer Van Lede prijst zich dus rijk.

Strukturele ongelijkheid

Het overleg tussen ondernemers, regering en vakbeweging in het CBA loopt

vast. De FNV loopt weg. Woordvoerder van Tongeren: "Het komt erop neer dat de werkgevers bij de overheid die subsidies in de wacht willen slepen en verder niets. Daar trappen wij dus niet in."

Op het moment dat we dit schrijven, heeft de federatieraad van de FNV de deur naar het overleg (weer) op een kier gezet. Voor de laatste maal zal met "harde eisen" geprobeerd worden tot bindende afspraken te komen. Gericht op 'werkervaringsplaatsen' uitlopend op een arbeidskontraat. In de korte proeftijd ("aan elkaar snuffelen") met behoud van uitkering plus een tegemoetkoming tot ongeveer het minimumloon, daarna een vaste baan met loonkosten-subsidie tot maximaal dat minimum.

De subsidies staan voor de FNV niet ter discussie. Dat is en blijft toch wel een heel onverteerbare zaak, zeker als we nog eens een paar winstcijfers in herinnering brengen. Ze zeggen niet alles, maar toch. In de nijverheidssector: 1980 - 3,1 miljard, 1983 - 6,9 en in 1987 - 11,9 miljard. In de handelssector zijn deze cijfers respectievelijk: 1,0, 1,3 en 5,3 miljard gulden. En dan te weten dat 800.000 huishoudens van een bijstandsuitkering leven, dat hun koopkracht sinds 1980 minstens met 10 procent is gedaald en dat een kwart daarvan niet in staat is zelfstandig van de opgelopen schulden af te komen. En als we dan ook nog weten dat, uitgaande van het officiële werkloosheidscijfer van 680.000, een kwart daarvan langer dan twee jaar werkloos is en een zesde langer dan vier jaar. Natuurlijk wil de FNV meer dan die 20.000 banen. Daarvoor zijn onder andere in het Delta-plan voorstellen gedaan, maar ten opzichte van de genoemde cijfers van structurele ongelijkheid (dat wil zeggen voortkomend uit de structuur van de kapitalistische economie) zijn de banenplannen een druppel op een gloeiende plaat.

De belofte van 8 oktober

Wanneer de deur naar het centraal overleg over de 'bestrijding' van de langdurige werkloosheid wordt gesloten, is de strategie van de FNV gericht op de CAO-onderhandelingen. Daar zal de loonruimte - stijging van arbeidsproductiviteit en prijzen - opgeëist worden. Over de omvang van die ruimte zullen we nu niet twisten. In de meeste sectoren wordt uitgegaan van zo'n 5 procent. Globaal gesproken, aangewend voor loonsverbetering, scholing, ar-

beidstijdverkoring en werk. Hoewel deze eisen geen duidelijke breuk met het matigende verleden zijn, zijn er gelijktijdig aanwijzingen dat de mensen '8 oktober' produktief willen maken en die loonruimte niet uit handen laten slaan.

Voor de uitkeringsgerechtigden zal dit weinig soulaas bieden. Greetje Lubbi: "Dat we begin december actie voeren is prima (als we goed geïnformeerd zijn een 'estafette-wake' op en rond het Binnenhof, hb). Maar we moeten meer doen. Niet al onze pijlen richten op cao-onderhandelingen. Maar ons ook laten horen en zien als de politiek aan het woord is. Daar hebben alle uitkeringsgerechtigden in dit land recht op. En dat hebben we in feite op 8 oktober toch beloofd? Die 150.000 mensen verplichten ons tot meer." En over haar kollegaas bij andere bonden: "Een aantal van hen lijkt zich alleen bezig te houden met de cao. Ze doen alsof de politiek bewerken alleen een zaak van mensen met een uitkering is. (...) Natuurlijk moet je akties optuigen om een fatsoenlijke cao voor elkaar te boksen. Maar je moet ook de bedrijven in om de politiek te beïnvloeden. Anders ben je te laat."

Hans Boot